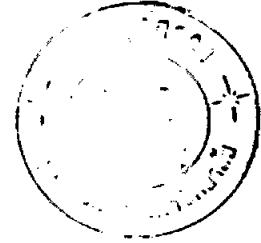

บทที่ ๓

การควบคุมการทำไม้ของรัฐบาล

การสำรวจคัดเลือกดีตร้าไม้

การสำรวจคัดเลือกไม้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานป่าไม้ที่ได้รับมอบหมายจากกรมป่าไม้ ดังนั้น ก่อนที่พนักงานป่าไม้จะเข้าไปดำเนินการในป่าตอนใด จะต้องดำเนินการตามขั้นตอน คือ คัดลอกแผนที่ป่าโครงการตอนที่จะทำการสำรวจคัดเลือก ไม้ มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ระบุเขตตอนตัดฟันและบริเวณใกล้เคียงให้ชัดเจน แล้วเสนอแผนที่นั้นต่อหัวหน้างานจัดการป่าไม้ เพื่อพิจารณากำหนดแบ่งเขตแปลงและตรวจสอบรับรองความถูกต้องก่อนที่จะเข้าไปดำเนินการ ตลอดจนตรวจสอบสภาพภูมิประเทศที่ตั้งตอนหรือแปลงที่จะทำการสำรวจคัดเลือกให้ตรงกับแผนที่

เมื่อพนักงานป่าไม้พร้อมที่จะเข้าไปดำเนินการแล้วก็แจ้งให้ผู้รับสัมปทานทราบเพื่อจัดพนักงานประจำป่าเข้าร่วมทางคัดเลือก โดยที่พนักงานป่าไม้จะต้องยึดถือหลักเกณฑ์^๑ ดังต่อไปนี้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน คือ

๑. การหมายแนวเขตแปลง - ตอนตัดฟัน
 - ถางแนวเขตตอน
 - ถากต้นไม้ดีตราตามเส้นแบ่งแปลงตอนตัดฟัน ตามแผนที่ป่าโครงการ โดยเว้นระยะห่างระหว่างต้น ๕๐ - ๑๐๐ เมตร

^๑ แนวทางการสำรวจคัดเลือกดีตราไม้กระยาเลย ในป่าโครงการไม้กระยาเลย (ป่าบก) ทุกประเภทตามระบบวนวัฒนวิธีคัดเลือกดีตรา, กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ๒๕๒๑.

- ปีกหลักเขตตรงมุมของตอน โดยยึดถืออาณาเขตตอนเขตติดต่อทิศทางทั้ง ๔ ด้าน
- ประทับตราเลขเรียงประจำแปลง - ตอนตัดหิน และดวงตรา ต. ลงบนต้นไม้ หรือหลักเขตที่หมายแนวเขต

๒. การเปิดตอนคัดเลือกไม้

- ทำเครื่องหมายไว้ในที่เป็นจุดเด่น เช่น ลำห้วย ต้นไม้ใหญ่ เิงหน้าผาสูง ก้อนหินใหญ่ หรือกิวเขา
- เขียนลูกศรชี้บอกแนวทางสำรวจคัดเลือกไม้
- ระบุแปลง - ตอนที่คัดเลือกไม้
- วัน - เดือน - ปี ที่เริ่มทำการสำรวจ
- ระบุจุดเริ่มต้นและแนวทางสำรวจคัดเลือกไม้
- ประทับตรา ต. (ตราประจำต้น)

๓. การสำรวจคัดเลือกไม้^๑

- เดินสำรวจให้ทั่ว เนื้อที่แปลง - ตอน - ตัดพื้นที่กำหนดไว้ โดยเดินสลับพันปลา
- ห้ามคัดเลือกไม้ข้ามตอนหรือแปลง ข้ามห้วย ข้ามสันเขา หรือเว้นที่บางแห่งไว้ ไม่เข้าไปสำรวจคัดเลือกไม้โดยไม่มีเหตุผลเป็นอันขาด หากมีอุปสรรคจะด้วยเหตุใดก็ตาม จะต้องจัดทำแผนที่แสดงบริเวณที่ไม่อาจคัดเลือกไม้ได้
- ไม่ต้องเข้าคัดเลือกในป่าที่มีสภาพทรุดโทรมมาก ๆ จนสามารถมองเห็นได้ทะลุปรุโปร่ง หรือกลายเป็นไร่่นาไปแล้ว ซึ่งตามสายตาย่อมทราบแล้วว่าไม่มีไม้ที่จะคัดเลือก
- ห้ามคัดเลือกไม้ในเขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร บริเวณเขาสูงชันและแหล่งน้ำซึ่งกรมป่าไม้ได้หมายบริเวณพื้นที่ต้องห้ามดังกล่าวไว้ในแผนที่ป่าโครงการแล้ว

^๑ สัมภาษณ์ เสน่ห์ แนวเหนียว, เจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำเขตนครสวรรค์, ๑๒ พฤษภาคม

๔. การถากหน้าเขียงและการประทับตราประจำต้นไม้เลือก

- ถากหน้าเขียงลึกถึงเนื้อไม้ ๒ เขียง ตรงที่สูงจากพื้นดิน ๑.๓๐ เมตร และที่โคนต้นไม้เลือก
- ตีตราเลขปี พ.ศ. ย่อ ตราตัด (หรือตราไม้แล้ว) ตราเลขเรียงประจำต้น และ ตรา ต.

๕. ชนิดไม้ที่ให้คัดเลือกตีตราเพื่ออนุญาตให้ทำออก

- ให้ทำการสำรวจคัดเลือกตีตราไม้หวงห้ามทุกชนิดที่มีขนาดตัดพื้นและใช้ทำเป็นสินค้าได้
- ห้ามมิให้คัดเลือกไม้ต้องห้ามต่อไปนี้ คือ ไม้หวงห้ามประเภท ข. ไม้พยอม (เฉพาะปิ่นต้นสด) ไม้ต้องห้าม (ไม้สันเขา ไม้โหนด ไม้เชื้อ)
- ให้พิจารณาชนิดไม้แต่ละชนิดที่จะตีตราให้ตัดพื้นโดยละเอียดถี่ถ้วน อย่าให้เกิดผิดชนิดได้เป็นอันขาด และอย่าให้มีไม้หลงเหลืออยู่ทั้งไม้ยืนต้น ไม้ล้มขอน ไม้ยืนต้นตายตามธรรมชาติ

๖. ไม้สงวน

- ไม้กระยาเลยอื่น ๆ ทุกชนิด สงวนไว้ร้อยละ ๓๔ ของจำนวนต้นไม้เลือกแต่ละชนิดที่ได้ขนาดตัดพื้น
- ไม้ยาง - ยุง สงวนไว้ร้อยละ ๕๐
- หลักเกณฑ์การคิดเปอร์เซ็นต์ไม้สงวน ให้ถือหลักว่า ไม้ที่ได้ขนาดตัดพื้นทั้งหมด ๑๐๐ ต้น ให้ทำการคัดเลือกตีตราเพื่ออนุญาตให้ตัดพื้นได้ ๖๔ ต้น (สำหรับไม้กระยาเลยอื่น ๆ) หรือ ๕๐ ต้น (สำหรับไม้ยาง) ที่เหลือ ๓๔ ต้น หรือ ๕๐ ต้น ตามลำดับนั้น เป็นไม้สงวน

- ไม้สังวนแต่ละชนิดต้องโตได้ขนาดจำกัด และให้ทำเครื่องหมายโดยให้ถากผิวเปลือกนอกต้นไม้สังวนออกเป็นรูปกากบาทสูงจากพื้นดินไม่ต่ำกว่า ๑.๖๐ เมตร กว้างไม่น้อยกว่า ๒ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๒๐ เซนติเมตร แล้วทาด้วยน้ำมันดินหรือสีดำ หากอยู่บนเขาให้ทำเครื่องหมายหันหน้าขึ้นเขา หากอยู่ที่ราบให้ทำเครื่องหมายหันหน้าเข้าหารถยนต์ ทางเกรียน ทางเท้า หรือลำห้วย ถ้าไม่มีสิ่งดังกล่าวให้ทำเครื่องหมายหันหน้าเข้าหาแนวเดินสำรวจตัดเลือกดีตราไม้ ไม้สังวนทุกต้นให้ถากหน้าเขียงเล็กที่เปลือกได้เครื่องหมายกากบาทประมาณ ๑๐ เซนติเมตร เพื่อผู้เลือกจะได้เขียนเลขลำดับไม้สังวนตั้งแต่เลข ๑ เป็นต้นไป จนเสร็จทั้งตอนหรือแปลง

๗. การวัดขนาดต้นไม้

- วัดขนาดความโตของไม้ทุกชนิด โดยวัดรอบลำต้นสูงจากพื้นดิน ๑.๓๐ เมตร ถ้าเป็นที่ลาดชันให้วัดตรงที่สูง ๑.๕๐ เมตร
- ไม้เลือกทุกต้นให้ประมาณความสูงของลำต้น ส่วนที่จะใช้ทำเป็นท่อนซุงได้เป็นท่อน ๆ ละ ๕ เมตร ไม้ทุกต้น เศษของท่อนหากเกิน ๒.๕๐ เมตร ให้คิดเป็น ๑ ท่อน หากต่ำกว่า ๒.๕๐ เมตร ให้ปัดทิ้งไว้

๘. ลักษณะไม้ที่คัดเลือกดีตรา

- ไม้ที่โตได้ขนาดจำกัด หรือแก่แต่่าเกินวัย
- ไม้ที่สื่อแสดงว่าไม่สามารถยืนต้นอยู่ได้ภายในระยะเวลา ๓๐ ปีข้างหน้า
- ไม้ยืนต้นตายล้มขนอนไพรและต้นไม้ที่ได้รับอันตรายต่าง ๆ

๙. การประทับตราไม้เลือก

- ให้ใช้ดวงตรา ต. ดค..... เลขเรียง.....
ปี..... ถึง..... ตีประทับไม้ที่คัดเลือกให้ตัดฟันทุกต้น

- ในปี พ.ศ. หนึ่ง ๆ พนักงานคนหนึ่ง เริ่มต้น เลข เรียงลำดับประจำต้นไม้ตั้งแต่ เลขที่ ๑ ต่อเนื่องกันไปจนถึงปีปฏิทิน โดยไม่จำกัดว่าจะ เป็นป่าใด แปลงใด
- หากใช้พนักงานคัด เลือกไม้กว่า ๑ คน ให้พนักงานแต่ละคน ใช้ เลข เรียงลำดับ ประจำต้นของตน ทำการคัด เลือก ตัด ตราไม้ ต่อเนื่องกันไป ตามลำดับ เช่น เดียวกัน
- เมื่อขึ้นปี พ.ศ. ใหม่ ให้เปลี่ยนปี พ.ศ. ใหม่ และให้ เริ่ม เลข เรียงลำดับ ประจำต้นตั้งแต่ ๑ เสียใหม่ อีกชุดหนึ่ง

๑๐. การปิดตอนคัด เลือกไม้

- ใช้ น้ำมันดิน วงหมาย รอบ หน้า เชียงของ ไม้ เลือก ต้น สุด ท้าย ทั้ง ๒ เชียง
- ให้ หน้า เชียง หัน เข้า หาด จุด ที่ สังเกต เห็น ได้ง่าย

๑๑. การคำนวณ ปริมาตร ไม้ เลือก

- ไม้ ที่ สำรอง คัด เลือก ตัด ตรา ประจำ ต้น เพื่อ อนุญาต ให้ ทำ ออก ทุก ต้น ให้ ผู้ สำรอง คัด เลือก คำนวณ ปริมาตร ไม้ เลือก แต่ละ ต้น ตาม ตาราง คำนวณ ปริมาตร ไม้ สำหรับ คัด เลือก ไม้ ของ กรม ป่า ไม้

ตัวอย่าง ไม้ ยาว ขนาด โตรัด โดย รอบ ๒๔๒ ซม. ความยาว โดย รอบ ถึง กิ่ง แรก ๒๒ เมตร (๔ ท่อน) เปิด ตาราง ที่ ความ โโต ๒๔๑-๒๕๐ ความยาว ที่ ๒๐ ม. จะ ได้ ปริมาตร ๖.๖ ม^๓.

๑๒. การประเมิน จำนวน ไม้ ชั้น สอง

- ให้ ทำ การ นับ ไม้ ชั้น สอง ตาม ขนาด ไม้ ชั้น สอง ที่ กำหนด ไว้ ใน สมุด คัด เลือก ไม้
- ใน บริเวณ ป่า ที่ สำรอง ให้ สังเกต ด้วย ว่า มี ลูก ไม้ ของ พันธุ์ ไม้ ชนิด ใด ขึ้น อยู่ หนา แน่น เพียง ใด และ สมควร จะ บำรุง รักษา ให้ เจริญ งอกงาม ด้วย วิธี ใด

ตารางคำนวณปริมาณไม้ เข่น ไม้ยาง ตะเคียน กะบาก ฯลฯ
(ยกเว้น ไม้เต็ง รัง เหียง พลวง)

ความโตเส้นรอบวง (ซม.)	ปริมาณตามความยาว (ม.)				
	๕ ม.	๑๐ ม.	๑๕ ม.	๒๐ ม.	๒๕ ม.
๑๐๑ - ๑๑๐	๐.๔	๐.๗	-	-	-
๑๑๑ - ๑๒๐	๐.๔	๐.๘	๑.๑	๑.๔	-
๑๒๑ - ๑๓๐	๐.๔	๐.๘	๑.๒	๑.๕	-
๑๓๑ - ๑๔๐	๐.๕	๐.๙	๑.๓	๑.๖	-
๑๔๑ - ๑๕๐	๐.๖	๑.๐	๑.๔	๑.๗	๑.๙
๑๕๑ - ๑๖๐	๐.๖	๑.๑	๑.๖	๑.๙	๒.๒
๑๖๑ - ๑๗๐	๐.๗	๑.๓	๑.๘	๒.๒	๒.๕
๑๗๑ - ๑๘๐	๐.๘	๑.๕	๒.๐	๒.๕	๒.๗
...
๒๔๑ - ๒๕๐	๑.๕	๒.๗	๓.๘	๔.๘	๕.๖
๒๕๑ - ๒๖๐	๑.๖	๓.๐	๔.๒	๕.๒	๖.๒
๒๖๑ - ๒๗๐	๑.๗	๓.๒	๔.๕	๕.๗	๖.๗
๒๗๑ - ๒๘๐	๑.๘	๓.๕	๔.๘	๖.๑	๗.๓
๒๘๑ - ๒๙๐	๒.๐	๓.๗	๕.๓	๖.๖*	๗.๐
๒๙๑ - ๓๐๐	๒.๑	๔.๐	๕.๗	๗.๒	๘.๖
๓๐๑ - ๓๑๐	๒.๓	๔.๓	๖.๑	๗.๗	๘.๓
...
๔๙๑ - ๕๐๐	๖.๔	๑๒.๓	๑๗.๖	๒๒.๓	๒๘.๒

การออกไปสำรวจคัดเลือกไม้ปกติ เป็นหน้าที่ของพนักงานป่าไม้ที่จะออกไปคัดเลือกร่วมกับผู้รับสัมปทาน โดยมีตัวแทนของผู้รับสัมปทานเป็นผู้ร่วมทางคัดเลือก แต่ในทางปฏิบัติที่นิยมกันนั้น พนักงานของผู้รับสัมปทานจะเข้าไปดำเนินการคัดเลือกไว้ล่วงหน้าก่อน ๑ ปี เพื่อความรวดเร็วในการที่พนักงานป่าไม้เข้าไปตัดตราเมื่อถึงเวลาทำไม้ ออกจริง ๆ ปัจจุบันจะสำรวจคัดเลือกคราวละ ๓ แปลง คือ ๑ ตอนการทำไม้ ดังนั้น ถ้าตอนที่ ๑ กำหนดเวลาการทำไม้ในปี ๒๕๒๑ - ๒๕๒๒ พนักงานของผู้รับสัมปทานจะต้องเข้าไปคัดเลือกเตรียมไว้ในปี ๒๕๒๐ โดยการลากหน้าเชิงรอกไว้เพื่อตัดตราและในการสำรวจคัดเลือกนี้ผู้รับสัมปทานจะต้องใช้บุคคลที่มีความชำนาญ เพราะจะต้องดำเนินการแบบเดียวกับพนักงานป่าไม้ เช่น ต้องเดินแบบสลับหินปลา ยึดแนวทางเดินในป่าหรือแนวลำธาร ลำห้วย เป็นเกณฑ์ เป็นต้น และเพื่อสะดวกในการคัดเลือกจะแบ่งเขตตามแผนที่แล้วเลือกเป็นเขต ๆ ไป เพื่อกันการเลือกไม้หลง แม้ว่าบางครั้งจะเลือกไม้ได้มากบ้างน้อยบ้างก็ตาม แต่เมื่อพนักงานป่าไม้เข้าสำรวจคัดเลือกตัดตราได้ไม้เท่าไรก็ถือว่าไม้จำนวนนั้นเป็นไม้ที่จะทำออกสำหรับแปลงนั้น

หลังจากที่พนักงานป่าไม้ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วทั้งหมด ก็จะแจ้งผลการปฏิบัติงานให้ป่าไม้เขตทราบว่าไม้ที่คัดเลือกให้ทำออกทั้งหมดกี่ตัน เฉลี่ยแล้วแปลงละกี่ตัน และได้ใช้เลขหมายใด ๆ ประทับตราไว้ในแปลงใดอย่างไร เมื่อเขตป่าไม้ทราบแล้วจะส่งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ออกไปตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงจะแจ้งให้ผู้รับสัมปทานทราบ เพื่อว่าผู้รับสัมปทานจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้

(ตัวอย่าง) ^๑

การสำรวจคัดเลือกประทับตราประจำต้นไม้ป่าโครงการห้วยใหญ่-ห้วยตะเภาะ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตอนที่ ๓ แปลง ๓-๘-๘

ป่าไม้เขตพิษณุโลก ได้รับรายงานการสำรวจคัดเลือกประทับตราประจำต้นไม้เพื่อให้

^๑ ป่าสัมปทานเพชรบูรณ์ ฝ่ายป่าไม้ บริษัทไม้ฮัดไทย จำกัด.

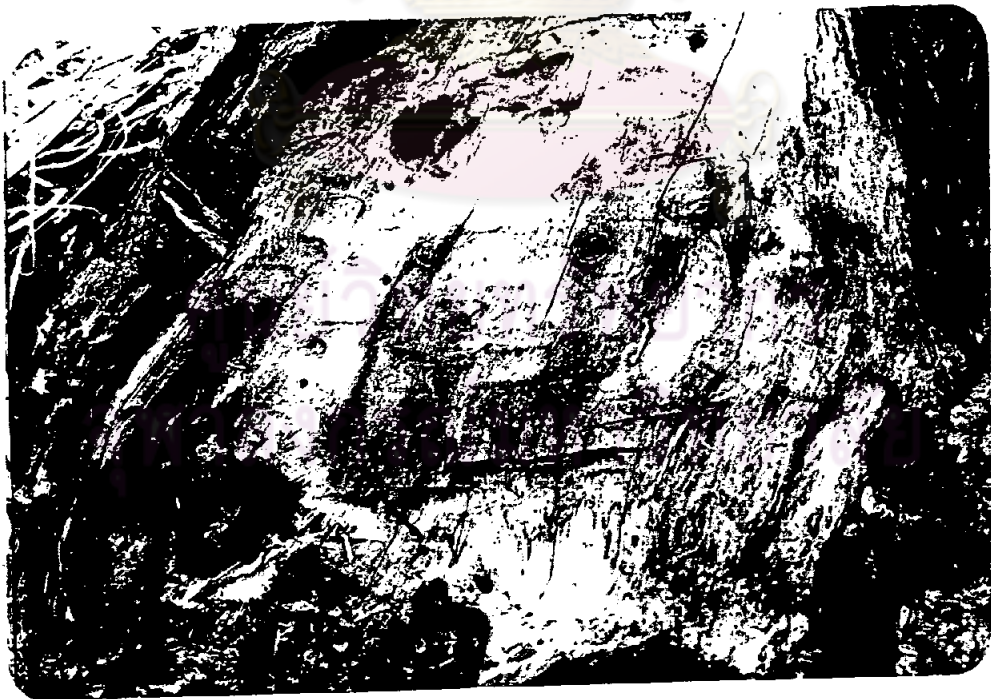
ตัดพินในป่าโครงการดังกล่าว ตอนที่ ๓ แปลง ๗-๘-๙ และได้ตรวจสอบผลงานถูกต้องตามระเบียบแล้ว จึงได้แบ่งเฉลี่ยไม้เพื่อให้ทำไม้เป็นรายแปลง ดังนี้

แปลงที่ ๗ มีไม้ที่สำรวจคัดเลือกประทับตราประจำต้น ให้ตัดพิน จำนวน ๓,๘๖๘ ต้น
 ประทับรูปรอยตรา ^{ต. ตัด} ๔๕๖๗ ๑๓๕๐ ปีย่อ ๒๐ เลขเรียงประจำต้น ๑-๒๑๔๒ ปีย่อ ๒๑ เลขเรียง
 ประจำต้น ๑-๑๓๖๖ (ตีในปีโตใช้ปีย่อในปีนั้น)

แปลงที่ ๘ มีไม้ที่สำรวจคัดเลือกประทับตราประจำต้นไม่ให้ตัดพิน จำนวน ๓,๘๖๘ ต้น
 ประทับรูปรอยตรา ^{ต. ตัด} ๔๕๖๗ ๑๓๕๐ ปีย่อ ๒๑ เลขเรียงประจำต้น ๑๓๖๗-๑๔๑๔ รูปรอยตรา ^{ต. ตัด} ๔๕๖๘
 ๑๕๖๘ ปีย่อ ๒๑ เลขเรียงประจำต้น ๑-๓๗๔๒ และ ^{ต. ตัด} ๔๐๖๘ ๔๔๑ ปีย่อ ๒๑ เลขเรียงประจำต้น
 ๒๖๐๘-๒๖๔๕

แปลงที่ ๙ มีไม้ที่สำรวจคัดเลือกประทับตราประจำต้นไม่ให้ตัดพิน จำนวน ๓,๘๖๘ ต้น
 ประทับรูปรอยตรา ^{ต. ตัด} ๔๐๖๘ ๔๔๑ ปีย่อ ๒๐ เลขเรียงประจำต้น ๑-๑๒๖๐ และปีย่อ ๒๑ เลขเรียง
 ประจำต้น ๑-๒๖๐๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะการประทึบตราไม้

การส่งบัญชีไม้คัดเลือกให้ผู้รับสัมปทานทำไม้

เมื่อเขตป่าไม้แบ่งเฉลี่ยไม้ที่จะทำออกให้แต่ละแปลงแล้ว จะส่งบัญชีชนิดและจำนวนไม้ของแปลงที่จะทำออกในนั้น ๆ มาให้ การที่ไม่ส่งบัญชีใบไม้ให้ทุกแปลงเนื่องจากตามเงื่อนไขสัมปทานจะต้องทำไม้ออกได้ปีละ ๑ แปลงเท่านั้น รายละเอียดชนิดและจำนวนไม้ทางเขตรา จะส่งมาให้ผู้รับสัมปทานเป็นรายปีไป เช่น ในปี ๒๕๒๑ - ๒๕๒๒ แผนการทำไม้ของป่าโครงการห้วยใหญ่-ห้วยตะเบาฯ นี้ จะต้องดำเนินการทำไม้แปลง ๗ เขตรา ก็ส่งบัญชีรายละเอียดมาให้ดังนี้

ป่าโครงการห้วยใหญ่-ห้วยตะเบาฯ ตอนที่ ๓ แปลงที่ ๗

<u>ชนิดไม้</u>	<u>จำนวนต้น</u>
กะท้อน	๖๑๖
กะบก	๑๐๑
กะบาก	๕๐
เกล็ดคลื่น	๑๒๓
ชะเง้อ	๓
จิวป่า	๘๐
จำปา	๔๗
เต็งต๋าน	๗๕
แดงน้ำ	๔๘
ชิงชัน	๔๕๖
แดง	๑๘
แดงแสม	๔๕๖
ตะเคียนทอง	๗
ตะเคียนหนู	๕๓
ตะคร้ำ	๒๕

<u>ชนิดไม้</u>	<u>จำนวนต้น</u>
ตะแบกใหญ่	๓๒
ตะแบกเลื้อย	๔๔
ตาเสือ	๑๒๕
ตีนนก	๑๘
คีนเป็ด	๕๕
ดุ่มแต่น	๒๔
เดียม	๘๕
นนทรี	๕๒
ประดู่	๘๗
ปู่เจ้า	๒๒
พระเจ้าห้าพระองค์	๑๕๗
มะกั้ม	๓๖
มะค่าโมง	๖
มะแฟน	๔๗
มะม่วงป่า	๖
มะหาด	๑๗
ยาง	๔๘๖
ยมหอม	๑๓๐
ยมหิน	๔๕
ส้าน	๑๒๐
สมอพิเภก	๔๘
สมพง	๑๓
	<hr/>
รวม	๓,๘๖๘
	<hr/> <hr/>

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การกำหนดระยะเวลาการทำไม้

ป่าโครงการหนึ่ง ๆ นั้น จะแบ่งตอนการทำไม้ออกเป็น ๑๐ ตอน ด้วยกัน แต่ละตอน แบ่งเป็น ๓ แปลง โดยมีการกำหนดระยะเวลาการทำไม้แปลงละ ๑ ปี สัมปทานหนึ่งมี ๓๐ แปลง ดังนั้น ระยะเวลาแห่งการสิ้นสุดของป่าสัมปทานหนึ่ง ๆ จะมีอายุ ๓๐ ปี ในการทำไม้ของแต่ละแปลงปกติจะใช้เวลาดำเนินการทุกชั้นตอนภายใน ๑๒ เดือน โดยจะเริ่มในเดือนใดก็ตาม จะนับไปจนครบ ๑๒ เดือน จึงมักจะมีเวลาการทำไม้คาบปีกัน เนื่องจากฤดูกาลทำไม้ที่นิยมปฏิบัติมักจะเริ่มในเดือนมิถุนายน สิ้นสุดในเดือนพฤษภาคมของปีต่อไป ทั้งนี้ เขตฯ จะกำหนดให้ดำเนินการเป็นแปลง ๆ ไป เช่น

แปลง ๗ มีกำหนดเวลาการทำไม้ตั้งแต่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๑ ถึง ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๒

แปลง ๘ มีกำหนดเวลาการทำไม้ตั้งแต่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๒ ถึง ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๓

แปลง ๙ มีกำหนดเวลาการทำไม้ตั้งแต่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๓ ถึง ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๔

การทำไม้แต่ละแปลงนั้น จะต้องทำให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ในสัมปทาน ข้อ ๓ คือ "ภายในเขตป่าสัมปทาน ผู้ให้สัมปทานจะได้กำหนดแบ่งพื้นที่ป่าสัมปทานออกเป็นแปลง ๆ โดยกำหนดให้ผู้รับสัมปทานทำก่อนและหลังในระยะเวลาติดต่อกันไป และในแปลงหนึ่ง ๆ กำหนดให้ผู้รับสัมปทานทำไม้ทางห้ามธรรมชาตินอกจากไม้สักได้ในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี" หรือ "สามปี สำหรับไม้สัก" ส่วนระยะเวลาในการทำไม้ เริ่มตั้งแต่เดือนใด ในปีใด สิ้นสุดในเดือนใด ปีใด เขตฯ ป่าไม้จะเป็นผู้กำหนดให้ แล้วแจ้งให้ทราบเป็นแปลง ๆ ไป และเมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลาการทำไม้ในแปลงใดแปลงหนึ่ง ผู้รับสัมปทานต้องหยุดทำไม้ที่ยังคงเหลืออยู่ในแปลงนั้นทันที นอกจากนี้ไม้ที่หักลากถึงที่รวมหมอนไม้เพื่อตรวจวัดคำนวณค่าภาคหลวงแล้ว ในกรณีเช่นนี้ ผู้รับสัมปทานจะต้องถูกเรียกปรับฐานทำไม้ไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา เจ้าหน้าที่มีสิทธิเรียกปรับไม้เกินต้นละหรือท่อนละห้าสิบบาท ส่วนไม้ที่เหลืออยู่ไม่ว่าเป็นไม้ยืนต้นหรือไม้อื่นใด ผู้ให้สัมปทานมีอำนาจสิทธิ์ขาดที่จะจำหน่ายไม้นั้นให้แก่ผู้ใดก็ได้ แต่ถ้าผู้รับสัมปทานประสงค์จะเข้าดำเนินการทำไม้แปลงนั้น ๆ อีก จะต้องยื่นเรื่องราวเป็นลายลักษณ์อักษรแสดงเหตุผลตลอดจนรายละเอียดของไม้ที่ยังคง

ค้างอยู่ว่ามีไม้ชนิดใดบ้าง จำนวนเท่าใด เบอร์ประจำต้นอะไรบ้าง เมื่อผู้ให้สัมปทานเห็นว่า มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันให้ในกรณีใด ๆ ผู้ให้สัมปทานก็จะผ่อนผันให้ โดยอนุญาตเป็นหนังสือให้ผู้รับสัมปทานทำการเฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นพิเศษในระยะเวลาเท่าใดต่อไปก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วผู้รับสัมปทานจึงจะเข้าไปดำเนินการในป่าแปลงนั้น ๆ ต่อไป

การเสียค่าธรรมเนียมคั้นไม้

เมื่อผู้รับสัมปทานได้รับทราบจากเขตป่าไม้แล้วว่าในปีนั้นจะทำไม้ ออกได้มากน้อยเพียงใด จากการที่เขตป่าไม้ได้ส่งบัญชีไม้คัดเลือกมาให้ ผู้รับสัมปทานจะต้องไปชำระ เงินเป็นค่าธรรมเนียมของไม้แต่ละต้น แต่ละชนิดที่ทำการเขตป่าไม้ที่ป่านั้น ๆ อยู่ในความรับผิดชอบ

การกำหนดจำนวนที่ผู้รับสัมปทานทำไม้จะต้องชำระให้แก่รัฐบาลนั้น ได้กำหนดมาแล้ว ตั้งแต่ปี ๒๔๘๔ ตามมาตรา ๑๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อความเหมาะสมหลายครั้ง ปัจจุบันได้ถือปฏิบัติตามอนุมัติของสภการบริหารคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กำหนดจำนวนเงินที่ผู้รับสัมปทานทำไม้และผู้รับอนุญาตผูกขาดทำไม้ต้องชำระให้แก่รัฐบาลตามอัตรา ดังนี้^๑

ก. ไม้สัก

(๑) ไม้สักเลือกกานหรืออนุญาตให้โค่นดับ อัตราต้นละ ๑๐๐.- บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน)

(๒) ไม้สักในลักษณะอื่น ๆ อัตราต้นหรือท่อนละ ๓๐.- บาท (สามสิบบาทถ้วน)

^๑ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดจำนวนเงินที่ผู้รับสัมปทานทำไม้และผู้รับอนุญาตผูกขาดทำไม้ต้องชำระให้แก่รัฐบาล ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๔.

ข. ไม้กระยาเลย

- (๑) ไม้มะค่าโมง ไม้ตะเคียนทองหรือตะเคียนใหญ่ หรือเคียน หรือแคน และไม้
ยาง-ยุง อัตราต้นละ ๑๐๐.- บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน)
- (๒) ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้หลุมพ้อ และไม้กะบาก อัตราต้นละ ๔๐.- บาท
(แปดสิบบาทถ้วน)
- (๓) ไม้พยอม ไม้ชิงชัน ไม้เก็ดคำ เก็ดแดง และไม้ยมหอม อัตราต้นละ ๖๐.- บาท
(หกสิบบาทถ้วน)
- (๔) ไม้เคี่ยม ไม้สยา ไม้ไข่เขียว จำปีป่า ไม้จำปา ไม้ชุมแพรก ไม้ตาเสือ
ไม้พุนนาค ไม้พยอม ไม้อินทนิล และไม้กะเจา หรือกะเขร อัตราต้นละ ๔๐.- บาท (สี่สิบบาทถ้วน)
- (๕) ไม้กระยาเลยชนิดอื่น ๆ อัตราต้นละ ๒๐.- บาท (ยี่สิบบาทถ้วน)

ข้อ ๒ การชำระเงินตาม ข้อ ๑ ให้ผู้รับสัมปทานทำไม้หรือผู้รับอนุญาตผูกขาดทำไม้
ชำระในวันรับใบอนุญาตทำไม้ หรือวันที่ได้รับบัญชีแสดงจำนวนไม้ที่อนุญาตให้ทำออกตามใบอนุญาต
หรือสัมปทานจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณีเป็นคราว ๆ ไป

การประทับตราอนุญาตให้ชักลากไม้

คำว่า "ชักลาก" * หมายความว่า การนำไม้และช่องป่าจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งด้วย
กำลังแรงงาน และคำว่า "ตราประทับไม้" หมายความว่า วัสดุได้อันประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้เกิดเป็นรูป
รอยหรือเครื่องหมายใด ๆ นอกจากรูปรอยที่เป็นตัวเลข ไว้ที่ไม้ซึ่งอยู่ภายในความควบคุมแห่ง
พระราชบัญญัติ"

* จรรยา แวววุฒิกนันท์, รวมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และสัตว์ป่า (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๐), หน้า ๕.

ตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการป่าไม้ นั้น ก่อนที่ผู้ทำไม้จะเคลื่อนย้ายไม้ท่อนใด ๆ ออกจากตอ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ด้วยการที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ใช้รูปรอยตราที่ใช้สำหรับประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่อนุญาตให้ชักลากเพื่อการทำไม้เสียก่อน เรียกว่า ตรา ช.ลาก ลงบนไม้ทุก ๆ ท่อน เมื่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ประทับตราให้แล้ว ผู้ทำไม้จึงจะนำไม้ออกจากที่เดิมได้ จะโดยวิธีใดก็ตาม (ในเรื่องนี้จะกล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป)

การประทับตราและตรวจวัดเพื่อคำนวณค่าภาคหลวงไม้

ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ให้ความหมายของคำว่า "ค่าภาคหลวง" ไว้ว่า คือเงินค่าธรรมเนียมซึ่งผู้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าจะต้องเสียตามกำหนดในพระราชบัญญัติป่าไม้

ค่าภาคหลวงเป็นเงินค่าธรรมเนียม ซึ่งในทางหลักวิชาการคลังถือว่าเป็นรายได้ของประเทศทางหนึ่ง โดยความหมายแล้ว ค่าธรรมเนียมนี้แตกต่างจากคำว่า "ภาษี" อยู่มาก คำว่า "ภาษี" หมายความว่า การบริจาดโดยถูกบังคับซึ่งทรัพย์สินของบุคคล เพื่อการใช้จ่ายของฝ่ายปกครอง ส่วน "ค่าธรรมเนียม" นั้น คือค่าใช้จ่ายสำหรับกิจการซึ่งฝ่ายปกครองทำในทางรับใช้มหาชน บุคคลผู้เสียค่าธรรมเนียมต้องยอมรับกิจการซึ่งเป็นเหตุให้เสียค่าธรรมเนียมนั้น ผู้เสียค่าธรรมเนียมในกิจการใด โดยปกติย่อมได้ประโยชน์เป็นเครื่องตอบแทนในกิจการนั้นโดยตรงเสมอ เงินค่าภาคหลวงจึงเป็นเงินในลักษณะที่ฝ่ายบริหารเรียกไว้จากผู้ได้รับประโยชน์จากกิจการที่ฝ่ายบริหารจัดทำให้แล้ว การเงินที่จะเข้าเป็นรายได้ของรัฐย่อมเป็นไปโดยสม่าเสมอของกิจการที่ทำนั้น

ฉะนั้น กรมป่าไม้ในฐานะผู้ดูแลกิจการป่าไม้มีหน้าที่ควบคุมผลประโยชน์อันรัฐควรจะได้ จึงต้องกำหนดระเบียบขึ้นใช้บังคับต่อผู้ดำเนินการที่เกี่ยวกับการป่าไม้

ในการทำไม้ไม่ว่าจะเป็นแบบใด ๆ ก็ตาม เมื่อผู้รับอนุญาตได้นำไม้ออกมาแล้ว ก่อนจะนำไปซื้อขายหรือเคลื่อนย้ายออกไปใช้สอย จะต้องชำระค่าภาคหลวงให้แก่รัฐบาลตามอัตราที่กำหนดไว้เสียก่อน ในเรื่องการเก็บค่าภาคหลวงไม้ ได้มีความเป็นมาและวิวัฒนาการดังนี้

สมัยที่ป่าไม้ยังอยู่ในความครอบครองของเจ้าผู้ครองนครต่าง ๆ นั้น เงินที่ผู้รับอนุญาต ต้องเสียให้แก่รัฐบาลเรียกว่า "ค่าตอไม้" คือเรียกเก็บตามจำนวนไม้ที่ตัดฟันลง ถ้าไม้ส่วนใดนำ ล่องแพผ่านด่านภาษีไม้ที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ก็จะต้องเสียเงินให้รัฐบาลอีกชั้นหนึ่ง เรียกว่า "ค่าภาษี" ไม้ส่วนใดที่มีได้นำผ่านด่านภาษีไม้ก็ไม่ต้องเสียค่าภาษี เสียแต่ค่าตอไม้เพียงชั้นเดียว

ค่าภาษีที่เรียกเก็บในสมัยนั้น เรียกเก็บตามพระราชบัญญัติพิกัดภาษีภายใน ร.ศ. ๑๑๑ โดยถือขนาดความยาวโตของไม้เป็นเกณฑ์ โดยแบ่งความยาวของไม้ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ไม้ สั้นวัดเป็นศอก ตั้งแต่ ๔ ถึง ๑๐ ศอก และไม้ยาวตั้งแต่ ๓ วา ขึ้นไป และวัดความโตเป็นก่า รัฐบาลได้กำหนดพิกัดภาษีไว้เป็น ๒ ตาราง คือ ตารางพิกัดของภาษีของไม้สั้นและตารางพิกัดภาษี ของไม้ยาว

ตัวอย่างพิกัดไม้สั้น

๔ ศอก ๔ ก่า	=	๓๐ สตางค์
๖ ก่า	=	๖๐ สตางค์
๘ ก่า	=	๑.๒๐ บาท
๘ ก่า	=	๑.๘๐ บาท
๘ ก่า	=	๒.๔๐ บาท
๑๐ ก่า	=	๓.๐๐ บาท
๑๑ ก่า	=	๓.๕๐ บาท

ฯลฯ

ตัวอย่างพิกัดไม้ยาว

๖ วา ๔ ก่า	=	๒ บาท
๖ ก่า	=	๔ บาท
๘ ก่า	=	๖ บาท
๘ ก่า	=	๘ บาท

ตัวอย่างพิกัดไม้ยาว (ต่อ)

๔ ก่า	=	๑๐ บาท
๑๐ ก่า	=	๑๒ บาท
๑๑ ก่า	=	๒๐ บาท

ฯลฯ

วิธีการเก็บภาษีไม้ดังกล่าว ได้ถือปฏิบัติมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ได้มีการออกสัมปทานป่าไม้สักแก่บริษัทต่างประเทศ งวด ๑๕ ปี ครั้งที่สอง จึงมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บเงินใหม่ คือ ยกเลิกการเก็บค่าต่อและภาษีไม้ เริ่มมาใช้ในการเก็บค่าภาคหลวงตามปริมาณของเนื้อไม้แต่ละท่อนที่ทำออกมาโดยแบ่งไม้สักออกเป็น ๓ ชั้น^๑ ตามความนิยมในการซื้อขาย และเรียกเก็บค่าภาคหลวงในอัตราต่างกันเป็นชั้น ๆ ไป ในชั้นต้นได้กำหนดอัตราค่าภาคหลวงไม้สักที่ทำออกจากป่าสัมปทานไว้ดังนี้ คือ

๑. ไม้ชั้น ก. มีปริมาตรตั้งแต่ ๑.๑๓ ม.^๓ หรือกว่าขึ้นไป และมีขนาดยาวตั้งแต่ ๔.๕๔ เมตร ขึ้นไป ไม้ชั้นนี้กำหนดอัตราค่าภาคหลวงปานกลางไว้ลูกบาศก์เมตรละ ๘.๘๓ บาท แต่ป่าใดที่อยู่ใกล้กันดารหาไม้ออกมาด้วยความยากลำบาก หรือไม่มีลักษณะทรามกว่าป่าอื่น ๆ ก็ตั้งอัตราค่าภาคหลวงต่ำลงมากกว่าที่กล่าว ส่วนป่าใดที่อยู่ใกล้ การทำไม้สะดวกหรือไม่มีคุณภาพสูง ก็ตั้งอัตราค่าภาคหลวงไว้สูงกว่าอัตราปานกลาง ไม้ชั้นนี้จึงกำหนดค่าภาคหลวงไว้สูงสุดลูกบาศก์เมตรละ ๘.๘๔ บาท อย่างต่ำสุดลูกบาศก์เมตรละ ๕.๓๐ บาท

๒. ไม้ชั้น ข. มีปริมาตรต่ำกว่า ๑.๑๓ ม.^๓ แต่มีความยาวต่ำกว่า ๔.๕๔ เมตร ขึ้นไป ไม้ชั้นนี้โดยทั่วไปเก็บค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๕.๖๕ บาท นอกจากบางป่าที่ใกล้กันดาร การนำไม้ไปจำหน่ายยังตลาดสิ้นเปลืองไสหุยมมาก จึงกำหนดค่าภาคหลวงไม้ชั้นนี้เพียงลูกบาศก์เมตรละ ๓.๕๓ บาท

^๑ พ.ร.บ.ป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๕๓.

๓. ไม้ชั้น ค. มีปริมาตรเท่าใดก็ตาม แต่มีความยาวต่ำกว่า ๕.๔๕ เมตร ลงมา ไม้ชั้นนี้โดยทั่วไป เก็บค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๓.๕๓ บาท

ส่วนไม้สักที่ทำออกโดยการอนุญาตผูกขาดหรือรายย่อย ทางการค้าแบ่งไม้ออกเป็น ๓ ชั้น เช่นกัน แต่อัตราค่าภาคหลวงกำหนดไว้ทั่ว ๆ ไปว่า ไม้ชั้น ก. เก็บลูกบาศก์เมตรละ ๑๐ บาท ไม้ชั้น ข. ลูกบาศก์เมตรละ ๕ บาท และไม้ชั้น ค. ลูกบาศก์เมตรละ ๓ บาท

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ปรากฏว่าไม้สักได้ถีบราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ การทำไม้สักขนาดเล็กออกซื้อขายกันมาก อัตราค่าภาคหลวงเดิมจึงต่ำไป ไม่เหมาะสมกับราคาไม้ในตลาดทางการจึงได้ปรับปรุงการแบ่งชั้นไม้สักเสียใหม่ โดยถือปริมาณเนื้อไม้ของแต่ละท่อนเป็นเกณฑ์ โดยไม่คำนึงว่าไม้นั้นจะมีขนาดสั้นหรือยาวเพียงใด ได้กำหนดไว้ดังนี้

ไม้ชั้น ก. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ตั้งแต่หนึ่งลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

ไม้ชั้น ข. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่าหนึ่งลูกบาศก์เมตรลงไปถึงครึ่งลูกบาศก์เมตร

ไม้ชั้น ค. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่าครึ่งลูกบาศก์เมตร

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้ปรับปรุงอัตราค่าภาคหลวงไม้สักใหม่เพื่อให้ได้สัดส่วนกับราคาซื้อขายในตลาด คือ ไม้ชั้น ก. ลูกบาศก์เมตรละ ๑๕ บาท ไม้ชั้น ข. ลูกบาศก์เมตรละ ๑๕ บาท และไม้ชั้น ค. ลูกบาศก์เมตรละ ๑๐ บาท พอถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๔ กระทรวงเกษตรราธิการได้ออกประกาศ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม กำหนดชั้นไม้สักและอัตราค่าภาคหลวงใหม่ให้ใช้สำหรับไม้สักโดยทั่ว ๆ ไป รวมทั้งไม้ที่ทำออกตามสหพันธด้วย อัตราค่าภาคหลวงที่กำหนดใหม่นี้มีอัตราดังนี้

ไม้ชั้น ก. คือไม้ที่มีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ตั้งแต่ ๐.๕๐ ลูกบาศก์เมตร ขึ้นไป อัตราค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๔๐.- บาท

ไม้ชั้น ข. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่า ๐.๕๐ ลูกบาศก์เมตร ลงมาจนถึง ๐.๓๐ ลูกบาศก์เมตร อัตราค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๔๐.- บาท

ไม้ชั้น ค. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่า ๐.๓๐ ลูกบาศก์เมตร ลงมา อัตรา
ค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๒๐.- บาท

ส่วนไม้กระยาเลย ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖ การทำไม้
กระยาเลยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงแต่อย่างใด เว้นแต่นำผ่านด่านภาษีที่ปากน้ำโพจึงต้องเสียภาษี
ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖ ซึ่งได้บัญญัติให้มีการควบคุมไม้กระยาเลยชนิด
ต่าง ๆ ขึ้น และยกเลิกการเก็บภาษีดังกล่าวใน พ.ศ. ๒๔๕๖ การทำไม้กระยาเลยประเภท
หวงห้ามจึงต้องขอรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และเสียค่าภาคหลวงตามอัตราที่กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติการเก็บค่าภาคหลวงไม้กระยาเลย ถือตามปริมาตรเนื้อไม้ของแต่ละท่อนที่ทำออกมา
ไม่มีการแบ่งไม้เป็นชั้น ๆ เช่น ไม้สัก คงเรียกเก็บอัตราเดียวโดยตลอด และอัตราค่าภาคหลวง
กำหนดไว้สูงต่ำต่างกันสำหรับไม้เป็นชนิด ๆ ไป

ปัจจุบันการเก็บค่าภาคหลวงทั้งไม้สักและไม้กระยาเลย ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้
เหมาะสมกับกาลสมัย ไม้สักก็เพิ่มอัตราค่าภาคหลวงมากขึ้น ไม้กระยาเลยมีการกำหนดชนิดไม้เป็น
ไม้หวงห้ามอีกมากมาย ตลอดจนกำหนดอัตราการเก็บเงินค่าภาคหลวงของไม้แต่ละชนิดในแต่ละ
ท้องที่ไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้อีกด้วย เพื่อให้ยึดถือปฏิบัติ

แต่เดิมนั้นกรมป่าไม้ได้กำหนดเฉพาะไม้สักและไม้กระยาเลยเพียงชนิดเดียว คือ ไม้ยาง
เป็นไม้หวงห้ามเท่านั้น ต่อมาได้มีความจำเป็นในการใช้กันมากขึ้น และใช้กันอย่างฟุ่มเฟือยเกินไป
กรมป่าไม้จึงกำหนดไม้ชนิดอื่น ๆ เป็นไม้หวงห้ามด้วย โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ
ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๔๔ ว่า "ไม้สักและไม้ยางทั่วไปในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใด เป็นไม้
หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่าจะให้ เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราช
กฤษฎีกา"

ส่วนอัตราค่าภาคหลวง ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมครั้งล่าสุดในปี ๒๕๑๔
ได้แก้ไขเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังนี้ "มาตรา ๔ รัฐมนตรีมีอำนาจ
กำหนดอัตราค่าภาคหลวงโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังต่อไปนี้

(๑) ไม้หวงห้ามประเภท ก. เฉพาะไม้สักหรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ให้กำหนดตามชนิด ขนาด และปริมาณของไม้ ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละสองร้อยบาท

(๒) สำหรับไม้หวงห้ามอื่น ๆ ให้กำหนดตามชนิดและปริมาณของไม้ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละแปดสิบบาท"

ดังนั้น จึงมีการกำหนดชนิดไม้กระยาเลยเป็นไม้หวงห้ามอีกหลายร้อยชนิด โดยแบ่งไปตามท้องที่ป่าต่าง ๆ ซึ่งในพระราชบัญญัติได้จัดแบ่งเอาไว้เป็น ๗ กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะมีไม้ที่เหมือนหรือต่างกันไปแล้วแต่พื้นที่ ซึ่งแต่ละกลุ่มท้องที่นี้ประกอบไปด้วยจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้รวม ๖๓ จังหวัด แต่ละกลุ่มนี้จะแบ่งชนิดไม้ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภท ก. เป็นไม้ขนาดใหญ่ จะกำหนดความโตให้ตัดฟันไว้พร้อมอัตราค่าภาคหลวง อีกประเภทหนึ่ง คือ ประเภท ข. ไม้ประเภทนี้เป็นไม้ขนาดเล็ก จึงไม่ได้ระบุความโตไว้ กำหนดแต่เพียงชนิดไม้และอัตราค่าภาคหลวงที่จะต้องเสียเท่านั้น ไม้ทั้งประเภท ก. และ ข. นี้ จะมีอัตราค่าภาคหลวงที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มท้องที่ ซึ่งประกาศนี้ได้ถูกกำหนดไว้ท้ายพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ จึงขอยกตัวอย่างมาประกอบพอเข้าใจโดยสังเขป ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัญชี ๑

จังหวัด	ชนิดไม้หวงห้าม	ขนาดจำกัด โต ซม.	ค่าภาคหลวง ม. ^๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ก.</u>		
แม่ฮ่องสอน	(๑) ไม้ก่อหรือมะก่อ	๑๕๐	๓๐
เชียงใหม่	(๒) ไม้กะท้อน	๑๕๐	๕๐
ลำพูน	(๓) ไม้กะบาก	๒๐๐	๓๐
ลำปาง	(๔) ไม้เกว้า	๒๐๐	๕๐
เชียงราย	(๕) ไม้เคี่ยมคนอง	๒๐๐	๕๐
แพร่	(๖) ไม้จิว	๑๕๐	๒๐
อุตรดิตถ์	(๗) ไม้จำปา	๒๐๐	๒๐
พิษณุโลก	(๘) ไม้แดงน้ำ	๑๕๐	๓๐
สุโขทัย	(๙) ไม้ันทริหรืออินทรี	๑๐๐	๕๐
ตาก	ฯลฯ		
กำแพงเพชร	<u>ประเภท ข.</u>		
พิจิตร	(๑) ไม้กระเบา		๑๒๐
เพชรบูรณ์	(๒) ไม้สนหรือเกี้ยว		๑๒๐
นครสวรรค์	(๓) ไม้จันทร์หอม		๑๐๐
อุทัยธานี	(๔) ไม้กฤษณาหรือไม้หอม		๑๒๐
ชัยนาท	(๕) ไม้กำยาน		๑๒๐
	(๖) ไม้มะเกลือ		๑๒๐
	(๗) ไม้แคว่น		๑๐๐
	ฯลฯ		

บัญชี ๒

จังหวัด	ชนิดไม้หวงห้าม	ขนาดจำกัด โต (ซม.)	ค่าภาคหลวง ม. ^๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ก.</u>		
ฉะเชิงเทรา	(๑) ไม้ก้อหรือมะก้อ	๑๕๐	๓๐
ปราจีนบุรี	(๒) ไม้กระถินพินาม	๑๐๐	๒๐
นครนายก	(๓) ไม้กะท้อน	๑๕๐	๕๐
สระบุรี	(๔) ไม้กะบก	๑๐๐	๒๐
ลพบุรี	(๕) ไม้กะบาก	๒๐๐	๓๐
กาญจนบุรี	(๖) ไม้กะพีเขาควาย	๑๕๐	๕๐
ราชบุรี	(๗) ไม้เคี่ยมคนอง	๒๐๐	๕๐
สุพรรณบุรี	(๘) ไม้ชิงชันหรือเก็ดแดง	๑๕๐	๕๐
นครปฐม	(๙) ไม้แดง	๑๕๐	๕๐
	ฯลฯ		
	<u>ประเภท ข.</u>		
	(๑) ไม้กระเบา		๑๒๐
	(๒) ไม้จันทร์แดง		๕๐
	(๓) ไม้มะเกลือ		๑๒๐
	(๔) ไม้สนหรือเกียะ		๑๒๐
	(๕) ไม้อบเชย		๑๐๐

บัญชี ๓

จังหวัด	ชนิดไม้ทางห้าม	ขนาดจำกัด โต (ซม.)	ค่าภาคหลวง ม. ^๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ก.</u>		
นครราชสีมา	(๑) ไม้ก้อหรือมะก้อหรือค้อ	๑๕๐	๓๐
ชัยภูมิ	(๒) ไม้กระท้อน	๑๕๐	๔๐
บุรีรัมย์	(๓) ไม้กระทุ้มหรือตะกู	๕๐	๒๐
สุรินทร์	(๔) ไม้ก้านเหลืองหรือสะแก	๑๕๐	๔๐
ศรีสะเกษ	(๕) ไม้ก้นเกรา	๑๕๐	๖๐
อุบลราชธานี	(๖) ไม้ขานาง	๑๐๐	๓๐
อุดรธานี	(๗) ไม้ชิงชันหรือเก็ดแดง	๑๕๐	๔๐
ขอนแก่น	(๘) ไม้ซาก	๑๐๐	๕๐
นครพนม	(๙) ไม้ตะเคียนทอง	๒๐๐	๕๐
มหาสารคาม	(๑๐) ไม้ตะคร้ำ	๑๕๐	๓๐
กาฬสินธุ์	(๑๑) ไม้บง	๑๐๐	๕๐
เลย	(๑๒) ไม้ค้ำเสือ	๑๕๐	๕๐
ร้อยเอ็ด	(๑๓) ไม้มะกอก	๑๕๐	๒๐
หนองคาย	(๑๔) ไม้มะเก็บ	๑๕๐	๕๐
สกลนคร	(๑๕) ไม้พลวง	๑๕๐	๕๐
ยโสธร	(๑๖) ไม้มะค้ำโมง	๒๐๐	๕๐
	ฯลฯ		

บัญชี ๓ (ต่อ)

จังหวัด	ชนิดไม้หวงห้าม	ขนาดจำกัด โต (ซม.)	ค่าภาคหลวง ม. ๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ข</u>		
	(๑) ไม้มะเกลือ		๑๒๐
	(๒) ไม้กระเบา		๑๒๐
	(๓) ไม้เทพธาโรหรือกระบวนต้น		๑๒๐
	(๔) ไม้อบเชย		๑๐๐
	ฯลฯ		

บัญชี ๔

จังหวัด	ชนิดไม้หวงห้าม	ขนาดจำกัด โต (ซม.)	ค่าภาคหลวง ม. ๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ก.</u>		
สมุทรสงคราม	(๑) ไม้โกงกาง		๒๐
	(๒) ไม้แสม		๒๐
	(๓) ไม้สนทะเล		
	ฯลฯ		
	<u>ประเภท ข.</u>		
	(๑) ไม้แสลงโทน		๑๒๐

บัญชี ๕

จังหวัด	ชนิดไม้หวงห้าม	ขนาดจำกัด โต (ซม.)	ค่าภาคหลวง ม. ๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ก.</u>		
ชลบุรี	(๑) ไม้เกล็ดลิ้น	๑๕๐	๔๐
ระยอง	(๒) ไม้โก่งกาง	๓๕	๒๐
จันทบุรี	(๓) ไม้ชุมแพรก	๑๕๐	๔๐
ตราด	(๔) ไม้ซ้อ	๑๕๐	๔๐
	(๕) ไม้ตะเคียนหนู	๑๐๐	๔๐
	(๖) ไม้สีเสียด	๑๕๐	๔๐
	ฯลฯ		
	<u>ประเภท ข.</u>		
	(๑) ไม้จันทร์หอม		๑๐๐
	(๒) ไม้สะตอ		๑๒๐
	(๓) ไม้แสลงโทน		๑๒๐
	ฯลฯ		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัญชี ๖

จังหวัด	ชนิดไม้หวงห้าม	ขนาดจำกัด โต (ซม.)	ค่าภาคหลวง ม. ๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ก.</u>		
เพชรบุรี	(๑) ไม้ก่อ	๑๕๐	๓๐
ประจวบคีรีขันธ์	(๒) ไม้กะท้อน	๑๕๐	๕๐
ชุมพร	(๓) ไม้กะบากดำ	๑๕๐	๓๐
ระนอง	(๔) ไม้เกล็ดคลื่น	๑๕๐	๕๐
สุราษฎร์ธานี	(๕) ไม้ก้านเหลือง	๑๕๐	๕๐
พังงา	(๖) ไม้กะพีเขาควาย	๑๕๐	๕๐
นครศรีธรรมราช	(๗) ไม้โคงกาง	๓๕	๒๐
กระบี่	(๘) ไม้แดงแสม	๒๐๐	๓๐
พัทลุง	(๙) ไม้ตาเสือ	๑๕๐	๕๐
ตรัง	(๑๐) ไม้ประดู่	๒๐๐	๕๐
สงขลา	(๑๑) ไม้ปับ	๑๐๐	๒๐
ภูเก็ต	(๑๒) ไม้พิกุลป่า ฯลฯ	๑๐๐	๓๐
	<u>ประเภท ข.</u>		
	(๑) ไม้ตีนเป็ด		๑๒๐
	(๒) ไม้กำยาน		๑๒๐
	(๓) ไม้สะตอ		๑๒๐
	(๔) ไม้หับกเหือ ฯลฯ		๑๐๐

บัญชี ๗

จังหวัด	ชนิดไม้หวงห้าม	ขนาดจำกัด โต (ซม.)	ค่าภาคหลวง ม.๓ ละ (บาท)
	<u>ประเภท ก.</u>		
สตูล	(๑) ไม้กะเจา	๑๕๐	๓๐
ปัตตานี	(๒) ไม้กะกีนพิมาน	๑๐๐	๒๐
ยะลา	(๓) ไม้กะทุม	๕๐	๒๐
นราธิวาส	(๔) ไม้ซุ่มแพรทหรือเสียดข้อ	๑๕๐	๔๐
	(๕) ไม้ตะคร้อ	๑๕๐	๒๐
	(๖) ไม้พิกุลป่า	๑๕๐	๔๐
	ฯลฯ		
	<u>ประเภท ข.</u>		
	(๑) ไม้อบเชย		๑๐๐
	(๒) ไม้ต้นและเถาอย่างรับเบอร์		๖๐
	(๓) ไม้มะริด		๑๒๐
	(๔) ไม้จันทร์แดง		๔๐
	ฯลฯ		

หมายเหตุ บัญชีดังกล่าว เป็นบัญชีไม้หวงห้ามตามพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. ๒๕๐๔ ขนาดจำกัดไม้หวงห้าม ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๐๗) และ อัตราค่าภาคหลวงไม้หวงห้ามตามประกาศกระทรวงเกษตร ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖